

Preek over Genesis 44

- Schildwolde, 8 september 2019
- Kees van Dusseldorp
- viering HA

Op weg naar verzoening

liturgie:

votum en groet

Ps.9:5,6,7,8

wetslezing

Ps.128:1,3 [Wiekslag 1-8]

gebed

lezen: Genesis 44-45:3a

Mark.10:42-45

kindermoment: verzoenen

Ps.32:1,5

preek

Opw.674 Zie de stroom van Jezus' liefde

lezen HA-formulier 2

NLB 400 Voordat ik kan ontvangen brood en wijn

viering

NLB 838 O grote God, die liefde zijt

gebed

collecte

NGK 212 U, lam van God, wij loven U

zegen

Gemeente van Christus,

Vol enthousiasme vertelde Niels aan zijn vrienden over zijn plannen. Hij zou gaan werken als accountmanager bij een groot bouwbedrijf. Hij kreeg een mooi startsalaris en ook direct een leaseauto. Hij zou veel doorgroeimogelijkheden krijgen. 'Maar... ben je al aangenomen dan?' vroeg een van zijn vrienden. 'Uhm, nou dat is inderdaad nog wel even een dingetje', zei Niels. 'Ik moet eerst nog even afstuderen. Dan mijn cijferlijst opsturen en dan krijg ik vast een uitnodiging voor een tweede gesprek. En dan heb ik mijn proeftijd nog. Maar daarna! Dan ben ik binnen!'

'Dat is nog wel een dingetje'. Zo zeggen we dat als iets serieus een uitdaging is. Als je er nog flink tegenaan moet. Of als het allesbehalve vanzelf spreekt dat het lukt. Als er eerst een flinke hobbel genomen moet worden. En als je daar eigenlijk graag snel overheen wilt springen.

'Verzoening is wel een dingetje.' Het klinkt wat plat als ik het zo zeg. Maar wat ik hiermee bedoel is hopelijk duidelijk: verzoening is niet zomaar iets. Verzoening is een serieuze uitdaging. Het spreekt absoluut niet vanzelf dat dat lukt. Het is soms een hobbel waar je snel overheen wilt springen. Maar dat gaat niet. Je kunt er ook niet omheen.

Over welke verzoening heb ik het? Over verzoening tussen mensen? Waarbij de een de ander onrecht aangedaan heeft? En de afstand moet worden overbrugd? Of over verzoening met God? Waar de Heer Jezus Christus zijn leven voor heeft gegeven?

Weet je, die twee soorten verzoening liggen soms heel dicht bij elkaar. Jezus leerde ons niet voor niets bidden: 'Vergeef ons onze schulden, zoals wij vergeven wie ons iets schuldig is.' Die samenhang is soms zó ingewikkeld. Maar tegelijk ook zo mooi. Omdat je in de verzoening tussen mensen zoveel kunt leren over verzoening met God. En omdat de verzoening met God doorstraalt in hoe je verzoening zoekt met een ander.

Ik kom op dit thema vanwege het verhaal van Jozef en zijn broers. Je kunt deze geschiedenis op allerlei manieren lezen. Er komen veel diep menselijke en goddelijke thema's aan de orde. De loyaliteit van de broers aan elkaar en aan hun vader, de indrukwekkende pleitrede van Juda en zijn aanbod om plaatsvervangend slaaf te worden. Het moment dat ze elkaar in de armen vallen is echt een hoofdstation op de doorgaande spoorlijn van Gods heil. Het verbondsvolk is één. Zonde, kwaad en afstand zijn overwonnen. De toekomst gaat open. Gevolgen van de verzoening tussen de broers en Jozef. En tussen de broers en God. En van de broers met zichzelf.

Ik haal er een centraal thema uit: de weg naar verzoening. Wat opvalt in de hele gang van zaken, is dat het zo lang duurt voordat Jozef zichzelf bekend maakt aan zijn broers. Eerst heeft hij ze beschuldigt van spionage. Daarna heeft hij een van hen gevangen gezet. Een jaar later heeft hij ze erin geluisd, zo lijkt het, door zijn waardevolle magische beker in de zak van Benjamin te stoppen en te eisen dat die zijn slaaf zou worden. En dan moet er eerst een ijzersterke en ontroerende toespraak van Juda komen, voordat Jozef zich niet meer goed kan houden en zijn masker laat vallen.

Was het een spel, dat Jozef speelde met zijn broers? Was het zoete wraak om hen terug te pakken? Speelde hij voor God om hen iets te leren? Nee, Jozef had zelf allang een beslissing genomen. Hij had het verleden losgelaten en leefde zelf met God. Tussen God en hem was het goed. Hij had zich verzoend met zijn eigen levensweg. En was uit op de verzoening met zijn broers. Hij had geen wrok, maar koesterde warme gevoelens voor zijn broers. Maar hij wilde weten hoe het met hun broederliefde stond. Hij wilde weten of zijn broers veranderd waren. Of het mogelijk was elkaar in Gods wereld te aanvaarden. En hij liet hen de weg naar de verzoening gaan. Want verzoening is niet zomaar iets. Stel dat Jozef direct de eerste keer had uitgeroepen: 'Hé wat ontzettend fijn dat ik jullie zie! Ik ben Jozef!' En de broers zouden zeggen: 'Tjonge, wat toevallig zeg, jij bent goed terecht gekomen!' Dan was het een goedkoop verhaal geworden. Zonder echter verzoening. Zonder genade. Zonder toekomst. Zonder gemeenschap. Zonder God.

In deze geschiedenis krijg je zicht op de aard van verzoening. Verzoening gaat over echte schade. Over dat wat je niet vergeten kunt. Wat steeds de kop opsteekt in je geweten. Wat je niet kunt goedpraten, hoe hard je het ook probeert. Voor het oog leef je misschien gewoon door, alsof er niets aan de hand is, maar van binnen zit een zwarte plek. Als jij een ander onrecht hebt aangedaan. Maar ook als jou onrecht aangedaan is. Het gebeurt in alle relaties, in alle gezinnen, in alle families, in alle kerken, in alle buurten. Zo zijn wij mensen.

Gezegend is de groep waarin genade ook aan het woord komt. Dat kan alleen als je schild en zonde erkent. Op welke manier je daar ook mee geconfronteerd wordt. 'God heeft onze misdaad aan het licht gebracht' zeggen de broers tegen Jozef. En dan bedoelen ze dat duistere geheim dat ze al meer dan twintig jaar met zich meedragen. Verzoening kan alleen daar ontstaan, waar de boeken open gaan. Waar je niet gaat proberen je eigen onschuld te bewijzen, de schuld bij een ander neer te leggen of er een mooi verhaal van maakt. Maar alleen waar je beseft: inderdaad: ik zit fout, de ander staat in zijn of haar recht, ik kan slechts bidden om genade. Wat een zegen als dit tussen mensen plaatsvindt! Een zeldzaam wonder! Wat een zegen als iemand zich zo voor God plaatst! Een kostbaar wonder!

Verzoening ontstaat niet zomaar. Jozef wil weten wat er in zijn broers zit. Pas als hij liefde ontdekt, komt het tot de ontmoeting. Het is een worsteling om hun liefde. En liefde ziet en hoort hij. Het ziet liefde voor zijn vader, waar Juda zo'n diep getuigenis van geeft. 'Heer, het wordt mijn vaders dood als hij Benjamin niet meer ziet! Dat kan toch niet uw bedoeling zijn!' Hij ziet liefde voor elkaar, waarin ze trouw blijven. 'Als hij uw slaaf moet worden, Heer, dan worden we allemaal uw slaaf! We zijn verbonden en blijven verbonden, in goede en kwade dagen, in rijkdom en armoede, in gezondheid en ziekte!' Hij ziet liefde die bereid maakt om te lijden, zelfs in plaats van een ander: 'Neem mij, o koning, neem mij in zijn plaats! Ik heb beloofd borg voor hem te staan. Ik zal zijn straf dragen, zodat hij de vrijheid krijgt!'

Zonder zulke liefde komt het nooit tot verzoening. Het is liefde die niet van deze wereld is. Vandaar dat die ook zo zeldzaam is. Het is liefde die ontstaat wanneer je zelf van genade leeft. Dat is een zoektocht en een worsteling. Om van genade te leren leven. Om je woorden, je gedachten en je gevoelens te laten kleuren door die genade. Om de houding te leren die past bij mensen die leven in Jezus Christus. Aan de ene kant is verzoening een status. Je zonden zijn vergeven, je schuld is betaald: kijk naar Jezus Christus en vier

het avondmaal! Aan de andere kant is verzoening een richting. Het kost tijd om er helemaal van te leven. Om te beseffen wat het is: aangenomen tot kind van God. Om er ruimte aan te geven in je leven. In je levenshouding. En in je relaties. Maar de richting is er. Op weg naar verzoening.

'Verzoening is een dingetje.' Natuurlijk is dat veel te plat gezegd. Verzoening is het leven! Noodzakelijk voor je toekomst. Een serieuze uitdaging voor vandaag. De vrede met je verleden. Ben jij verzoend met God? Wil jij je verzoenen met de ander? Kun jij je verzoenen met jezelf? Daar vind jij je identiteit in Jezus Christus. Zo gaat het leven open! Dat is leven in het verbond met God.

Wil je die richting op? Richting verzoening? Verzoening met God, met de ander, met jezelf? Blijf dan stil staan bij de ongemakkelijke waarheid van je zonden. Bid om genade. Kies voor de liefde. Laat je redden door je borg, de Heer Jezus Christus. En geniet van de nieuwe gemeenschap met elkaar. Als broers en zussen binnen de kring van Gods Geest.

Amen